GOUD VOOR NEDERLAND, ZILVER VOOR INDIE?

De heer N. P. van den Berg, te Batavia, beantwoordt die vraag ontkennend, althans, rekent haar verre van uitgemaakt. De schrijver, wiens brochure over onze munthervorming speciaal met het oog op Indie, onlangs zeer de aandacht trok, — zendt ons een overdruk van een artikel „de muntquestie” dd. 15 November. De groote actualiteit van het vraagstuk, en het vrij algemeen verspreid zijn der meening dat Indie als 't ware een onverzaadbaar reservoir voor zilver en zilverspecie is, — iets waarop voor de laatste jaren vrij wat schijnt af te dingen —, noopt ons de beschouwingen van den heer v. d. B. nagenoeg in haar geheel over te nemen.

DE MUNTQUESTIE.

De Schrijver meent (na lezing van de beschouwingen over de muntquestie in het *Algemeen Dagblad* van de 5, 6, 10 en 15 Nov. en de *Indiër* van 13 en 14 Nov.), dat de punten, waarover het debat behoort te loopen, niet genoeg uit elkaar worden gehouden, en een verwarring van denkbelden moet ontstaap, die aan het goed begrip der zaak niet anders dan schaden kan.

De vraag: of in de naaste toekomst een min of meer belangrijke daling der zilverprijzen al dan niet waarschijnlijk is te achten, staat geheel op zich zelve, — en afgescheiden hiervan hebben wij, in de tweede plaats, na te gaan, of „uit een Indisch oogpunt” van eene eventueele waardevermindering van het zilver voor onze geldcirculatie al dan niet gevaren te duchten zijn.

„Wat het eerste punt betreft,” zegt S. „blijf ik met de Staatscommissie in Nederland van meening, dat door den loop der omstandigheden het zilver reeds zeer spoedig de betrekkelijke vastheid van waarde verliezen zal, die onmisbaar is om het op den duur als grondslag van het Nederlandsche muntwezen te kunnen blijven bezigen. Het is mogelijk, dat die commissie dwaalt, en dat het *Dagblad* gelijk heeft waar het beweert, „dat het te demonetiseeren zilver

„in zulke betrekkelijk geringe hoeveelheden tegelijk aan de markt „komen, en deze operatie zich over zulk een groot aantal jaren „verdeelen zal, dat haar invloed schier onmerkbaar zal zijn,” maar voor alsnog geloof ik niet dat de door het *Dagblad* geleverde beschouwingen het recht geven om de Staatscommissie in het ongelijk te stellen, en de door haar voor Nederland noodig geachte hervorming van het muntwezen ongegrond en voorbarig te verklaren.

Of de Staatscommissie heeft gelijk, en in dat geval is de demonetisatie van het zilver onvermijdelijk, — òf zij heeft ongelijk, en in dit geval bestaat er voor Nederland niet de minste noodzakelijkheid om te besluiten tot eene hervorming, waarmede millioenen gemoeid zijn, en die, zoo als o. a. in de *Economist* van 1870, deel I, bl. 89 werd aangevoerd, door niemand voorgesteld of verlangd werd, omdat de bestaande zilverschicculatie volkomen geëigend is aan de eischen van het verkeer.

Een derde geval is niet denkbaar!

Nu zal de vraag, of de Staatscommissie gelijk of ongelijk heeft waarschijnlijk reeds zeer spoedig een punt van debat in de Staten-Generaal gaan uitmaken. De heer Mr. S. van Houten zal, getrouw aan de denkbeelden ontwikkeld in zijne brochure van 17 Februari jl., de beschouwingen der commissie bestrijden; maar van den Minister van Financien, die bij herhaling verklaard heeft zich met die beschouwingen onvoorwaardelijk te vereenigen, kunnen wij een ernstige verdediging van den voorgestelden overgang tot den gouden standaard verwachten.

Mijns inziens behooren wij voor het oogenblik de resultaten van dit debat geduldig af te wachten, want mocht de Vertegenwoordiging van oordeel zijn, dat de Staatscommissie de zaken te donker inziet, en dat Mr. van Houten en het *Dagblad* gelijk hebben, dan zal Nederland in den eersten tijd althans zijn zilveren standaard behouden, en wordt het bij gevolg volkomen onnoodig om over eene hervorming van het Indische muntwezen in verdere beschouwingen te treden.

Maar een andere beslissing blijft mogelijk, en dan staan wij van zelf voor de tweede vraag: of de waardevermindering van het zilver, die tot demonetisatie van dit metaal in Nederland noodzaakt, haren invloed *niet* zal doen gevoelen op de geldcirculatie in Indie?

Het is mij voornamelijk te doen geweest om over dit punt eene wisseling van gedachten te doen geboren worden, en met dit doel

gaf ik in mijne voorlezing van 16 Juni jl. eenige beschouwingen ten beste, waarmede *de Indiër* en het *Bat. Handelsblad* zich dadelijk hebben kunnen vereenigen, doch die, volgens het *Daghblad*, — als „ongegrond” kunnen worden ter zijde gesteld.

Tot goed begrip der zaak trachtte ik bij wijze van inleiding de gronden uiteen te zetten, waarop de konklusie der Staatscommissie rust, dat de toestand van het oogenblik voor Nederland bedenkelijk is, en men daar een zeer moeilijke toekomst te gemoet gaat wanneer niet dadelijk maatregelen genomen worden om het naderend gevaar af te weren. Mijne, ik geloof te mogen zeggen, zelfstandige onderzoekingen deden mij met die konklusie volkomen instemmen; doch wat het hoofdpunt van mijn betoog betreft, de gevolgen namelijk die uit den toestand van het oogenblik voor Indie kunnen voortvloeien, geloofde ik eene van de zienswijze der Staatscommissie afwijkende meening te moeten voordragen. Terwijl zij de leer huldigt, dat de geldsomloop in Indie ongevoelig zal blijven voor de stoornissen, die zij in Nederland voorziet van eene waardevermindering van het zilver, sta ik de meening voor dat, wanneer werkelijk aan het zilver ontvalt de vastheid van waarde, op grond waarvan het in Nederland als wettig betaalmiddel dienst kon doen, het die onmisbare eigenschap hier zeer zeker niet behouden zal, en de toestand van het oogenblik voor Indie even bedenkelijk is als voor Nederland.

Ik was toen nog niet bekend met het nader Verslag der Commissie, onder dagteekening van 26 Juni jl. door haar uitgebracht; maar de kennismeming van dit stuk heeft de zaak onveranderd gelaten, want volgens de beide rapporten der Staatscommissie is de toestand van het oogenblik voor Indie *niet* bedenkelijk, en zal voor onze bezittingen alhier de enkele zilveren standaard van kracht kunnen blijven, zoodat de muntwet van 1 Mei 1854 dan ook geenerlei verandering zal behoeven te ondergaan.

Gaat men nu na waarop deze stellige uitspraak rust, dan vindt men in beide verslagen geen enkel ander argument dan de opmerking, „dat men in Azie de voorkeur schenkt aan zilver boven „goud, en dat door zilver aldaar in eene wezenlijke behoefte voor„zien wordt” (bl. 48 van het eerste Verslag). De Staatscommissie ziet, blijkens haar nader Verslag bl. 51, in deze opmerking het *betoog*, dat in onze bezittingen in Oost-Indie de zilveren standaard van kracht blijven moet, welke verandering ook in het muntstelsel van het moederland moge worden gebracht; maar met mij zullen waarschijnlijk ook anderen van meening zijn, dat hetgeen een be-

toog genoemd wordt in der daad naar niets minder dan naar een betoog gelijk.

Is de opmerking der Commissie, dat men in Azie de voorkeur schenkt aan zilver boven goud, niet evenzeer toepasselijk op den staat van zaken, zooals die nog kort geleden in Nederland zelf was? Ook daar schonk men nog zeer onlangs de voorkeur aan zilver boven goed, zòd zelfs dat in de vergadering van de Vereeniging voor de Statistiek in Nederland, gehouden op den 30 September 1871, door een der tegenwoordige leden van de Staatscommissie de vraag behandeld werd, of het niet mogelijk zijn zou te beproeven om langs diplomatischen weg het Pruisisch Gouvernement, dat toen blijkbaar nog aarzelde om den zilveren standpenning te laten varen, over te halen om met Nederland en de Scandinavische staten eene „Germaansche Unie” op den grondslag van den zilveren standaard te vormen tegenover de Latijnsche Unie, die den gouden had gekozen. Ook in Nederland, even goed als in alle andere staten, waar het zilver alleen wettig betaalmiddel was, werd door dit metaal in eene wezenlijke behoefte voorzien, en alleen daar wordt door het publiek de voorkeur gegeven aan goud boven zilver, waar men door den loop van zaken aan het uitsluitend gebruik van goud gewoon is geraakt. Noch in Engeland, noch in Frankrijk zou eene zilverschulding bijval kunnen vinden (*), en de overtuiging hiervan deed mij tot de gevolgtrekking besluiten, voorkomende op blz. 26 van mijne voorlezing, dat de regeeringen van die landen waar de dubbele standaard werkelijk is blijven heerschen, onverwijld afdoende maatregelen zullen nemen om de eens bestaande goudschulding te beveiligen, als zij door het goedkoop worden van het zilver bedreigd wordt. (†)

(*) „Si la Banque de France, qui possède actuellement un très-grand réservoir d'argent, venait à fermer les caves où elle maintient l'or et à ne payer qu'en argent, sans doute les réclamations très accentuées du public démontreraient immédiatement quel est le sentiment général par rapport au rétablissement d'une circulation en argent. Je crois qu'une épreuve de cette nature serait décisive. Le public commerçant désire l'or, et il serait certainement très-contrarié si on le forçait à reprendre l'argent et si l'on ne prenait pas toutes les mesures nécessaires pour que ce dernier ne vienne pas de nouveau à remplacer l'or.” Feerherzog, *la France et ses alliés monétaires*. p. 67.

(†) „The Bank of France has discontinued to make advances on the deposit of silver billon. The object of this measure is to discourage the importations of that metal, which threaten to become immense from the maintenance of the silver standard in France when it is abolished in almost every country in Europe.” — *Economist* van 13 September 1873, bl. 1114.

Het door de Staatscommissie als argument aangevoerde verschijnsel geldt dus volstrekt niet voor Azie alleen, en slechts dan zou hare opmerking eenige wezenlijke waarde kunnen hebben indien het betoog er aan vastgeknoot ware, dat in het Oosten het goud ongewild is, en er niet aan behoeft gedacht te worden om aldaar met goud ooit in een wezenlijke behoefte te voorzien.

Hierin ligt voor een deel de knoop van het vraagstuk. Dat het zilver een in Azie zeer gewild artikel is, hierover is geen verschil van gevoelen mogelijk. Maar hoe moeten wij die voorliefde voor het zilver verklaren? Is zij een gevolg van tegenzin om goud te bezigen, of hebben wij hier te doen met hetzelfde verschijnsel, dat overal elders wordt waargenomen, met gehechtheid aan het bestaande, zoolang daaruit voor het verkeer geene nadeelen voortvloeien?

De Staatscommissie schijnt de eerste zienswijze te zijn toegedaan. De in haar nader rapport, op blz. 51, afgelegde verklaring dat de zilveren standaard in Indie van kracht blijven *moet*, welke veranderingen ook in het muntstelsel van het moederland mogen worden gebracht, maakt allen twijfel hieromtrent onmogelijk; maar hoe verklaart men van dit standpunt uit de belangrijke uitvoeren van goud van Europa naar het Oosten, waarop de Commissie in haar eerste rapport, bl. 27, de aandacht vestigt. Zij zegt daar: „Engeland en de havens der Middellandsche Zee hebben „in twintig jaren (1851—1871) naar het Oosten verzonden:

„aan goud voor f 610.920.000

„aan zilver voor „ 2112.000.000,

„dus veel meer zilver dan goud; dit laatste bedroeg slechts 22½ pCt. van den totaal-uitvoer.” Doch deze verhouding tusschen de uitvoeren van goud en zilver krijgt een geheel ander aanzien, wanneer men evereenkomstig de opgaven van *the Economist*, waaraan de Commissie hare cijfers ontleende, het tijdsverloop van 1851—1872 in onderdeelen splitst, want dan blijkt te zijn uitgevoerd

		aan goud.		aan zilver.
in 1851—56 gemiddeld 'sjaars	pd. st.	815,000	pd. st.	6,088,000
„ 1857—61	„ „ „	1,131,000	„	12,370,000
„ 1862—65	„ „ „	5,684,000	„	14,084,000
„ 1866—69	„ „ „	3,156,000	„	4,815,000
„ 1870—72	„ „ „	2,919,000	„	4,218,000

hetgeen dus een verhouding geeft:

in 1851—56 van 12 pCt. goud tegen 88 pCt. zilver.

„ 1857—61 „ 9 „ „ „ 91 „ „

„ 1862—65 „ 29 „ „ „ 71 „ „

„ 1866—69 „ 42 „ „ „ 58 „ „

„ 1870—72 „ 41 „ „ „ 59 „ „

Toonen deze cijfers niet op de meest overtuigende wijze aan dat, indien al in vroeger jaren het zilver in Azie meer gezocht is geweest dan het goud, het thans volstrekt niet meer aangaat om aan het zilver alleen de eigenschap toe te kennen van in het Oosten in eene wezenlijke behoefte te voorzien? Wanneer men in aanmerking neemt dat het goud niet als ruilmiddel dienst kan doen, dan ligt de gevolgtrekking schier van zelf voor de hand: dat het goud eigenlijk veel meer in den smaak valt van de bewoners van het Oosten en men het zilver alleen nog aanvoert omdat het voor de circulatie vooralsnog onmisbaar is.

Hoe gewild de invoering van den gouden standaard in Britsch-Indie wezen zou, weet ieder die geen vreemdeling is in de geschiedenis van het muntwezen en den geldsomloop van dat uitgestrekte gebied, en er zijn dus geheel andere gronden noodig dan door de Staatscommissie zijn aangevoerd eer men tot de slotsom komen mag, dat in Indie de zilveren standaard van kracht blijven *moet*, en het goud dus in deze gewesten niet als ruilmiddel dienen kan.

Maar de meerdere of mindere voorliefde van het publiek voor een gouden of zilveren ruilmiddel is eigenlijk de vraag niet, waar het ten definitieve op aankomt. Het lijdt geen twijfel dat ons zilver in den Archipel zeer gewild is; dat vooral onze rijksdaalders gaandeweg een meer belangrijke plaats in het handelsverkeer, ook met de buiten ons gebied liggende staten beginnen in te nemen; maar hierin ligt voor ons niet de minste waarborg, dat wij ons zullen kunnen vrijwaren voor de stoornissen in den geldsomloop, die het gevolg moeten worden van de afwisselende waarde van het zilver. Als het zilver op de Europeesche markt in waarde daalt, zal ons ruilmiddel die beweging onvermijdelijk volgen. Onze zilveren guldens en rijksdaalders zullen nog geruimen tijd even lakoe blijven als zij thans zijn; men zal voortgaan ze in het verkeer te bezigen, en zij die er thans gebruik van maken als middel om hunne overgespaarde gelden steeds zelf in bewaring te houden, zullen er niet minder op gesteld zijn dan tegenwoordig, — maar toch zal geen macht ter wereld kunnen beletten dat ons ruil-

middel gaandeweg minder waard zal worden, omdat men zich voor hetzelfde geldstuk niet meer dezelfde hoeveelheid benodigdheden van vroeger zal kunnen aanschaffen. Dezelfde bezwaren, die de Staatscommissie voor Nederland ducht bij vasthouding aan den zilveren standaard en die zij op bl. 16 van haar nader verslag zoo duidelijk heeft uiteengezet, kunnen wij hier op den duur onmogelijk ontgaan, tenzij de natuur der dingen verandert, en het bewijs mocht kunnen geleverd worden, dat het tegenwoordig wel in de macht der regeeringen ligt om het geld eene zekere door haar vastgestelde willekeurige waarde te doen behouden.

Ik voor mij blijf voor alsnog de tegenovergestelde leer toegeedaan, de leer, dat het bij questien van muntwezen en geldsomloop noch op den naam, noch op het uiterlijk van een gegeven muntstuk aankomt, maar dat alles enkel en alleen afhangt van de waarde van de hoeveelheid fijn metaal, die elk muntstuk bevat. Daait het zilver in waarde, dan zal ook de waarde van onze standpenningen verminderen, en hoe gewild die standpenningen voorloopig ook blijven mogen, het ruilmiddel zal er niettemin door worden gedeprecieerd, onze wisselkoersen op het buitenland zullen er door stijgen, en de prijzen van vele levensmiddelen en van andere zaken zullen er meer dan elders tot groot nadeel der ingezetenen door worden verhoogd.

Op grond van deze door de Staatscommissie zelf aangegeven bezwaren acht ik den toestand van het oogenblik ook voor Indie *bedenkelijk*, en aan hen die deze mijne bezorgdheid niet deelen, blijve het nu overgelaten om duidelijk uit een te zetten:

of dat de Staatscommissie zich ten onrechte bevreesd maakt voor eene daling der zilverbijzen, in welk geval de voorgestelde hervorming in Nederland geheel achterwege kan blijven;

of dat wij ten gevolge van de een of andere geheimzinnige oorzaak die ik niet op het spoor ben kunnen komen, alhier geen bezwaren zullen ondervinden van hetgeen overal elders tot stoornis aanleiding moet geven.

N. P. VAN DEN BERG.

Batavia, 16 November 1873.